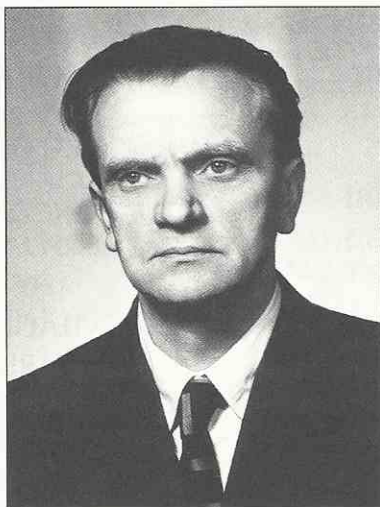

In memoriam Simonyi Károly

Az első világháborúban még dörögtek az ágyúk, amikor – 1916-ban – Egyházaskaludban, egy tízgyermekes szegényparaszt, földműves család hetedik gyermekeként meglátta földi világunk fényeit. 1934-ben beiratkozott a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gépész és Vegyészmérnöki Karára; és egyidejűleg Pécsre is, a Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karára. Már dörögtek a második világháború ágyúi, amikor 1940-ben először, mint mezei jogász, majd mint műegyetemi hallgató, sikeresen abszolválta tanulmányait.

Gépészmérnökként a Villamos Gépek és Mérések Tanszékén (Liska tanszék) kezdett; majd az Atomfizika Tanszékre (Bay tanszék) ment át. Papp Györggyel meghatározó szerepet töltött be a Bay Zoltán által vezetett, világhírű, Hold radar kísérletben. A háború végén elvitték katonának, s hadifogságból, 40 kilósan került haza. 1948-tól a Műegyetem Bányá-, Kohó-, és Erdőmérnöki Karának (Sopron) tanszékvezető egyetemi tanára. Egyidejűleg Bay Zoltán külföldre távozása miatt, a Budapesti Műszaki Egyetemen az „Elméleti villamosságtan” tárgy elő-

adója. A soproni egyetemen megépített részecskegyorsító berendezéséért Kossuth-díjat kapott (1951).

1952-től a Budapesti Műszaki Egyetem Elméleti Villamosságtan Tanszékének tanszékvezető tanára, egyben a Központi Fizikai Kutató Intézet Atomfizikai Osztályának vezetője. 1956-ban megválasztják a KFKI Forradalmi Bizottsága elnökének. 1957-ben – mint

a forradalomban hasonló szerepet vállalt Taky professzor ellen – ellene is megindult a harc. Decemberben távozik a KFKI-től. Majd 1970. december 31-én – amint ezt egy Staar Gyulával folytatott beszélgetésben mondja: **„Lecsavaroztam tanszékvezető egyetemi tanári névtáblámat, és annak hangsúlyozására, hogy a folyamatot irreverzibilisnek tartom, az üveglapot leejtettem a kőre. ...És mentem helyet keresni. Kiderült, mindenki fél tőlem. Senki nem hitte el, hogy én már nem akarok semmit, csak tanítani. ...Életformám lett a visszavonultság.”** Saját értékelése szerint: **„Sikerélményt az életben az oktatás, a hallgatókkal való kapcsolat és a könyveim adtak.”**

Az elméleti villamosságtan tankönyvét (1952) öt nyelven adták ki, és a csak német nyelvűnek 10 kiadása jelent meg.

sen kezdtem latinul tanulni, később németül, majd a gimnáziumban angolul. A Rózsadombon illett franciául is tudni, nevelőapám hatására kezdtem elsajátítani a szerbhorvát, később az orosz nyelvet.” „És abban a pillanatban, amikor kimondjuk ezt a szót, szakbarbár, szemünk előtt megjelenik a fizikus, a mérnök, aki szakbarbár. Németh Lászlóval együtt hiszek abban, hogy nincs kétféle műveltség, hanem minden tudományterületnek megvan az általános műveltséghez tartozó része.”

A kínaival való foglalkozás eredménye egy magyar–kínai elektrotechnikai szótár. Soha nem látott sikert aratott annakidején 1978-ban „A fizika kultúrtörténete” című könyve. Negyedik újrát kiadása 1998-ban jelent meg. Több külföldi kiadó megkeresése alapján 1990-ben került a könyvesboltokba a német nyelvre átdolgozott első, majd 1995-ben a második kiadás.

Nem sokkal a könyv megjelenése után a Norddeutsche Rundfunkban hangzottak el a következő mondatok: „Itt valami nem stimmel, ez egyszerűen lehetetlen. De mégis, kénytelenek vagyunk belátni, hogy igenis lehetséges. A Budapesti Műszaki Egyetem professzora hatalmas munkát végzett, s megszegyenít mindenkit, aki azt hiszi, hogy az egyéni teljesítmények kora lejárt. Könyve a nyugati kultúra tárháza. Leibnitz volt az utolsó polihisztor, de úgy tűnik, Simonyi most új mércét állított ezzel a nagyszerű könyvvel.”

S a 2001. év túlszárnyalta a lehetetlent. Megjelent Simonyi Károly: **A magyarországi fizika kultúrtörténete (XIX. század). „Régi nagy adósságom kis részlettörlesztését, háborgó lelkiismeretem enyhe csillapítását veszi most kézbe az olvasó — írja a könyv előszavában — Köteles-**

ségemnek érzem ugyanis és éreztem kezdettől fogva, hogy a magyarországi fizika kultúrtörténetét is megírom, kijelölve a magyar fizikusoknak, természettudósoknak a méltó, az őket megillető helyet – nem a világ tudóstársadalmában, hanem a mi érzelmi világunkban, értékítéletünkben, kissé patetikusabban: a szívünkben”.

A figyelmes olvasó gyönyörködik az adósságtörlesztés kincsében. A XIX. század 23. évében vetette papírra Kölcsey Ferenc a Himnuszt, de ugyanekkor, tehát 1823-ban írta le Bólyai János levelében atyjának: „semmiből egy új, más világot teremtettem”, és ez idő tájt jelentette ki Széchenyi István: „Magyarország nem volt, hanem lesz”.

Feszülten figyeltünk, vártunk. Reméltük, hogy a tanszékvezetői táblát lecsavaró, írásba menekült kéz, folytatja a XIX. századot, s ahogy a Magyar–Kínai szótár a kínai ösztöndíjas diákoknak a kínai nyelvet tanította, még mutat nekünk is valamit, hajdan volt tanítványainak s azok tanítványainak abból a XX. századból, amelyben annyi megpróbáltatás, siker és kudarc érte, de amelyben megszületett a „fénymér”; amelyben – pl. a Braunschweigi Műszaki Egyetem könyvtárának alpműveiben – az elméleti mechanikát Budó Ágoston; az elméleti villamosságtant Simonyi Károly; a héjszerkezetek méretezését Csonka Pál; a háromfázisú forgógépek elméletét Kovács K. Pál neve fémjelezte.

2001. október 9-én azonban, életének 85. évében átlépte azon határokat, amelyekben innen sokszor volt része a megnemértés. Barátai és tisztelői, mindazok, akik szerették és megbecsülték tudták és értékelték, hogy életében mindig a jót, és a bölcsességet példázta.

dr. Lantos Tibor

† Pollich János

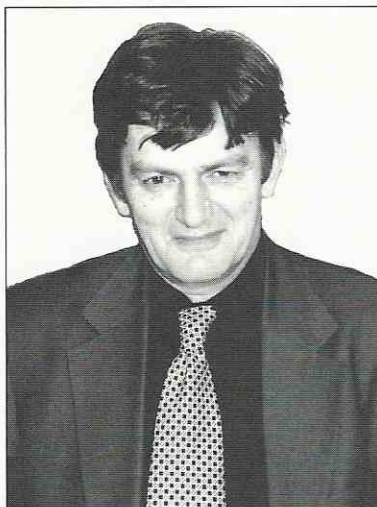
Tájékoztatjuk Társaságunk tagjait, hogy kollégánk és barátunk, POLLICH JÁNOS, a MEE Világítástechnikai Társaság elnöke 2001. november 22-én, súlyos betegségben elhunyt.

A hazai világítástechnikai élet személyében elvesztette példamutatóan felkészült szakemberét, hűen szolgáló képviselőjét, – elvesztette a Vezetőjét.

1950-ben született Kaposváron. A Budapesti Műszaki Egyetem Villamosmérnöki Kar Erősáramú Szakán szerzett diplomát. Az egyetemet nappali oktatásban kezdte, majd esti tagozaton fejezte be. 1976-ban a TUNGSRAM-hoz műszerészként lépett be. Dolgozott elektromos tervezőként, 1988-tól pedig a Világítástechnikai Állomás mérnökeként. 1980-ban elvégezte a Kandó Kálmán Műszaki Főiskola világítástechnikai posztgraduális képzését.

1997-től a Világítástechnikai Állomás vezetője lett. Az ország egyik legjobb világítástechnikai szakembereként számos világítástechnikai berendezést tervezett. (Prágai Nemzeti Múzeum díszvilágítása, Parlament beltéri világításai, Hősök tere és Lánchíd díszvilágítása.)

Magas szinten foglalkozott a világítás-technika történetével. Az Elektrotechni-

kai Múzeumban a Bródy terem újrarendezésében, a TUNGSRAM Gyártörténeti Gyűjtemény kialakításában vett részt. E tárgykörben publikációi jelentek meg.

Számos felsőoktatási intézményben oktatott. Kurzusokat tartott a Budapesti Műszaki Egyetemen, a Kandó K. Főiskolán, a Színház és Filmművészeti Főiskolán.

A Magyar Elektrotechnikai Egyesületnek 1980 óta volt tagja, 1990 és 94 között a Világítástechnikai Szakosztály titkára, 1994-től a Szakosztály elnöke, majd 1995-ben az Ő kezdeményezésére megalakult Magyar Világítástechnikai Társaság elnöke volt – haláláig. A Társaság létrehozásában meghatározó szerepet játszott. Vezetése alatt a magyar világítástechnikai szakma számos sikeres akciót hajtott végre (Világítástechnikai Évkönyvek, Ankétok, Közvilágítási Napok, Világítás témájú kiállítások).

Munkáját a Magyar Elektrotechnikai Egyesület Urbanek-díjjal és Bláthy-díjjal ismerte el – ez utóbbit néhány nappal korábbi halála miatt már nem tudta személyesen átvenni.

A Nemzetközi Világítástechnikai Bizottság (CIE) Magyar Nemzeti Bizottságának titkára volt.

A hazai világitási szakma számára felbecsülhetetlen értéket jelentettek emberi és vezetői adottságai. Legendás diplomáciai érzéke volt. Az egymásnak feszülő érdekek közepette – bár örökösen aggodva, magát felőrölve –, de megtalálta a megoldásokat, amik senkit nem sértettek, de mindig segítettek.

Egyszerre volt jelen munkájában és emberi viszonyaiban a csak öregekre jellemző bölcsesség és a fiatalos tűz, lelkesedés, másokat magával ragadó, mozgósító tettvágy. Hallatlanul igényes, precíz, maximalista volt. Azon kevés emberek közé tartozott, akinek csak a tökéletes volt az elég jó!

Lelkiismeretessége, önmagát gyötrő kritikus természete, jobbat akarása, a már említett maximalizmusa, időkorlátokat nem ismerő szorgalma, a mindig mindenek és mindenkinek való megfelelés

kényszere, ami benne munkált felőrölte erőit. Végül munkahelyének, hazai világitástudomány Mekkájának számító Álomásnak a megszűnése okozta sokkoló hatás és az ebből fakadó – indokolatlan felelősségérzet terhelte meg lelkét. Közben súlyos betegséggel birkózott!

Pollich János még halála előtt néhány héttel is dolgozott. 2001. december 12-én hatalmas részvétellel kísértük utolsó útjára.

Harcostársunk volt, bajtársak voltunk a jó célokért folyó küzdelmekben, az igaz ügyekben. Hiányozni fognak nekünk a mai világban oly ritka emberi értékei: becsületessége, korrektsége, a hűsége, született intelligenciája, a minden negatív hatáznál erősebb jóindulata – és főként: őszinte barátsága!

Emlékét megőrizzük!

dr. Horváth József

† Eperjessy Mária

2001 januárjában fájdalmasan korán, életének 56. évében távozott tőlünk kedves kollégánk, a VTT lelkes, megbecsült tagja. Amikor a 2000. októberi világítás-technikai anketon előadást tartott, a résztvevők nem sejtették, hogy már menthetetlenül súlyos beteg. Ez volt utolsó nyilvános szereplése. Ő tisztában volt állapotának súlyosságával, mégis reménykedett.

Hangja még a megszokott könnyedséggel csengett a telefonban, s betegágyában is dolgozott, készítette a következő félévre tervezett előadásainak vázlatát, írta a világítástechnikai kislexikon szócikkeit, javította a hallgatók mérési jegyzőkönyveit. Amikor a VTT elnökségi dicséretét tartalmazó díszoklevelet átvette, öröm futott át az arcán, pedig már csak napjai voltak hátra. A Budapesti Műszaki Főiskola új világítástechnikai laboratóriumának elkészültét, amelyért annyit dolgozott, már nem érthette meg.

Eperjessy Mária egész szakmai pályafutását a világítástechnikának szentelte. Villamosmérnöki diplomájának megszerzése után a Tungstram munkatársa lett, majd több mint két évtizedig a MEEI Fénytechnikai osztályán a fényforrásokat és működető egységeit, a gépjárművek világító- és fényjelző készülékeit vizsgáló laboratóriumot vezette. Precízen szigorú vizsgálatai mellett értékes szakmai tanácsokkal, ötletekkel segítette a gyártókat, forgalmazókat abban, hogy kiigazodjanak a mű-

szaki előírások dzsungelében, és fejlesztés alatt lévő termékeik megfeleljenek a hazai és nemzetközi piac elvárásainak. Úttörője volt a számítógépes mérésadat-gyűjtési és értékelési technika hazai bevezetésének, melynek eredményeit számos szakcikkben és előadásban publikálta. Lényegre törő, közérthető előadásait az évről-évre megrendezett világítás-technikai anketok részt-

vevői mindig nagy érdeklődéssel fogadták.

1997 óta volt oktatója a Budapesti Műszaki Főiskola Kandó Kálmán Villamosmérnöki Karának, amikor a szakmában tekintélyre szert tett villamosmérnökről kiderült, hogy lelkes pedagógus is. Tanítványaival szembeni szigora az oktatói igényességnek, a szakmaszeretetnek és hallgatói megbecsülésének megnyilvánulása volt; önállóságra nevelt, korrektséget várt el és mindezekben saját személyes példájával járt elől. Igyekezett minél többet átadni szűkebb szakterületéről, a világítással kapcsolatos elektrotechnikai és fénytechnikai mérések világáról. Szinte utolérhetetlen volt a hallgatók menedzselésében; igyekezett mindegyiküket bevezetni a szakmai közösségekbe, a magyar világítástechnikai életbe.

Távozásával a hazai világítástechnika egy nagy tudású, kedves és mindig segítőkész személyiséggel lett szegényebb.

Arató András

† Johan Jansen

Március 1-jén, 91 éves korában, a hollandiai Veldhovenben meghalt Johan Jansen, a Philips művek világítástechnikai részlegének kiemelkedő egyénisége. Szakmai munkásságát 1928-ban a Philips világítástechnikai részlegénél kezdte. Nem sokkal a háború befejezése után, 1949-ben, az alkalmazott világítástechnikát bemutató szaklapot alapított. Ismereteink szerint Ő

volt az első igazán európai, aki az ország- és nyelvi határokat korlátnak tekintette, és azokat a világítástechnika számára túlságosan szűknek találta. Az általa alapított új folyóirat az ILR kezdetben öt, s napjainkban is még négy nyelven szólította meg a szakma iránt érdeklődőket. (International Lighting Review; Internationale Licht Rundschau; Revue Internationale de l'Éclairage; Revista Internazionale de Luminotecnica.)

A Philips Technische Bibliothek 1954-ben jelentette meg Beleuchtungstechnik című – három kötetes – könyvét. Hozzájárulásával könyvének több része épült be a Budapesti Műszaki Egyetemen az 1950-es és 1960-as években folyó világítástechnikai oktatásba. Személyes jó kapcsolatok hasznosultak a Műszaki Könyvkiadó gondozásában, 1964-ben megjelentetett

magyar nyelvű világítástechnikai könyv, a Faragó–Maróti: Világítástechnika című könyvébe is.

Nemcsak az általa alapított ILR, nemcsak a közel ötven esztendő, ma is hasznos könyve, nemcsak folyóiratának 1974. évi csodálatos jubileumi száma, de vonzó egyénisége, előítéletektől mentes tiszta gondolatvilága, sokak számára Magyarországon is örzi emlékét.

dr. Lantos Tibor